

Lehr-Spławiński, Tadeusz

Zmarli członkowie : Ś. p. Józef Mikkola
1866-1946 [nekrolog]

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 40, 149-150

1947

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ś. p. Józef Mikkola

1866—1946

Józef Juliusz Mikkola był jednym z najwybitniejszych niesłowiańskich slawistów starszego pokolenia. Ur. w r. 1866 po ukończeniu studiów językoznawczych najpierw w kraju, potem za granicą w Rosji i w Niemczech, poświęcił swe siły badaniom nad językami słowiańskimi. Przez lat z górą czterdzieści jako profesor filologii słowiańskiej w Uniwersytecie Helsinki prowadził niestrudzenie pracę naukową i dydaktyczną, ogłaszając szereg prac i kształcąc uczniów, dzięki którym zapewnił swemu działowi nauki trwałą rozwój w Finlandii.

Zainteresowania jego naukowe zwracały się początkowo przede wszystkim ku językom zachodniosłowiańskim, między innymi ku polszczyźnie i narzeczu Kaszubów. Jedną z najdawniejszych jego prac dotyczyła akcentuacji kaszubskiej i połabskiej (*Betonung und Quantität in den westslavischen Sprachen*. Helsingfors 1899). Zachodniosłowiańskim zagadnieniom poświęcił też kilka innych rozpraw, jak „L'avance des Slaves vers la Baltique“ (*Revue des Etudes Slaves*, I, 1921), czy „Samo und sein Reich“ (*Archiv für slavische Philologie* XIII, 1928), które wiążą się też z problemem praojczyzny słowiańskiej. Z zagadnień gramatyki porównawczej słowiańskiej interesowały go prócz problemów akcentowych także kwestie rozwoju fonetycznego języka prasłowiańskiego (por. artykuł „La question des syllabes ouvertes en slave commun“. *Revue des Etudes Slaves*, I, 1921) itp. Zamierzał też dać syntetyczny obraz budowy języka prasłowiańskiego w podręczniku gramatyki prasłowiańskiej (*Urslavische Grammatik. Einführung in das vergleichende Studium der slavischen Sprachen. I. Teil. Lautlehre. Vokalismus. Betonung*. Heidelberg 1916), niestety jednak książki tej nie wykończył. Stosunki jego i współpraca z nauką polską były bardzo bliskie. Bywał często w Polsce, znał dobrze nasz język i literaturę. W domu jego w Helsinkach znajdowali zawsze oparcie wszyscy Polacy, których losy polityczne czy zainteresowania naukowe kierowały do Finlandii. W pierwszych latach po odzyskaniu niepodległości był przez czas jakiś przedstawicielem dyplomatycznym swej ojczyzny w Warszawie. Wyrazem bli-

skich związków, jakie łączyły go z Polską i z naszą nauką, był fakt, że kiedy w 1931 r. obchodził jubileusz 65-ej rocznicy swych urodzin, w wydanej wówczas książce pamiątkowej ku jego czci znalazło się aż pięć artykułów, wyszłych spod pióra polskich sławistów (T. Milewskiego, M. Rudnickiego, St. Szobera, H. Ułaszyña i podpiśanego). Po przejściu na emeryturę kilka lat przed wojną pozostawał nadal w trwałych stosunkach z Polską i naszą nauką. Zmarł w Helsinkach dn. 28 XI 1946 roku.

Tadeusz Lehr-Spławiński

Ś. p. Ignacy Mościcki

1867—1946

Ignacy Mościcki urodził się dnia 1 grudnia 1867 r. z ojca Faustyna i matki Stefanii z Bojanowskich w Mierzanowie powiatu ciechanowskiego ziemi płockiej. Dziad był uczestnikiem powstania listopadowego 1830 r., ojciec i dwaj jego bracia brali udział w powstaniu styczniowym 1863 r. Środowisko nastrojone wysoce patriotycznie przekazało młodemu potomkowi rodu Mościckich niezatarte wspomnienia i gorące umiłowanie Ojczyzny, co przejawiało się na każdym kroku w postępowaniu człowieka dojrzałego. Po ukończeniu szkół — początkowo w Płocku, następnie szkoły realnej Babińskiego w Warszawie — Mościcki wstąpił w 1887 r. do Politechniki Ryskiej na wydział chemii technicznej, gdzie w 1891 r. wykonał pracę dyplomową pod kierunkiem prof. Bischoffa. Młody absolwent chemii interesował się poza nauką również i sprawami społecznymi, gorliwie pracując wśród kolegów, a po przyjeździe do Warszawy brał udział w ruchu niepodległościowym, angażując się do tego stopnia, że zmuszony był emigrować z kraju. Po przybyciu do Londynu wraz z żoną, Mościcki wszedł do grona emigracji rewolucyjnej, grupującej się wokół redakcji drukowanego tam „Przedświtu“ i na tle pracy politycznej zbliżył się do Józefa Piłsudskiego. Pięcioletni okres pobytu w Londynie charakteryzował się zajęciami natury konspiracyjnej przy fizycznej pracy zarobkowej w fabrykach. Dopiero od r. 1897 mógł Mościcki zająć się zagadnieniami naukowymi, został bowiem mianowany asystentem przy katedrze fizyki Uniwersytetu we